

Velja po pošti:

za celo leto naprej 28.—
za pol leta 13.—
za četrti 6.50
za en mesec 2.20
za hemotipno celoletno 29.—
za ostalo tiskarstvo 35.—

V upravištvu:

za celo leto naprej 22.48
za pol leta 11.20
za četrti 5.60
za en mesec 1.90
Za pošiljanje na dom 30 v, na mesec. — Posamezne šteje 10 v.

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvarica (72 mm):
na enkrat po 15 v
na dvakrat 13 v
na trikrat 10 v
na več kot trikrat 9 v

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrat
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenoma nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah šte. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirane pisane ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona šte. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah šte. 6.
Sprejema naročnine, inserate in reklamacije.
Upravišškega telefona šte. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Zgodovinska seja kranjskega deželnega zbora.

Za kranjsko deželo ostane včerajšnja seja deželnega zbora vojvodine Kranjske zgodovinska. Spada med najzanimivejše seje, ki jih je kdaj videla naša kranjska deželna zbornica. Že dopoldne je dosegla razprava višek. Mirno se je pričela. V prvem branju se je nakazala cela vrsta važnih gospodarskih predlogov odsekom, da jih reši. Med njimi so bile tudi stare predloge prejšnjega deželnega zbora. A ko se je šlo za statut slovenske trgovske šole, so čutili liberalci potrebo, da napadejo našo stranko. Povedali niso kdosi, da kaj zanimivega, kdosi gavedi kaj novega. Kar so bodisi sami ali pa liberalni časniki napisali natolcevanj in obrekovanj v svoje časopise proti nam, to so prežvekovali na način, ki ni primeren zastopnikom tiste stranke, ki vedno naglašajo in se predstavlja, kakor da ima ona vso slovensko višjo pamet v zakupu. Prišli so tudi zastopniki tiste stranke, ki so bili leta in leta zvezani pismeno z Nemci z očitki nasproti naši stranki. Dr. Lampe jim je odgovoril, kakor so zaslužili, dr. Krek je pa naglašal, naj se jim pusti iz usmiljenja to edino orožje, ki ga še izrabljajo proti naši stranki. Razprava je jasno pokazala, da niti govora ne more biti o kaki nemški zvezi. Na svoja izvajanja so dobili liberalci odgovor, kakršnega so zaslužili, odgovor, ki jim prežene veselje, očitati naši stranki kako zvezo z Nemci, ki je ni in ki je naša stranka ne potrebuje.

Se besnejši so bili liberalci, ko s/a na njihove napade na naše združništvo odgovarjala dr. Krek in dr. Lampe. Žal, da nismo mogli o dr. Krekovem govoru včeraj obširnejše poročati, zato dr. Krekova izvajanja niso točno označena. Na poročevalskem mestu se težko razumejo govori, osobito če je zbornica živahna. Ko dobimo stenografičen dr. Krekov govor, ga objavimo, ker je osobito glede na združništvo načelne važnosti.

Popoldanska seja je bila še živahnejša, kakor dopoldanska. Nestrpnost je pričakovala javnost razprave o izpremembi ljubljanskega občinskega in volivnega reda. Pričakovali smo frazaste liberalne govore, a še teh ni bilo. Liberalni govorniki: dr. Triller, dr. No-

vak, dr. Oražen, Gangl so se gibali na tistem nivoju, ki ga vsak dan vidimo v »Slovenskem Narodu«. Naj se liberalci zahvalijo dr. Tavčarju, ker je proti koncu glavne razprave izkušal spraviti liberalno debato na višji nivo, kar se mu pa ni posrečilo. Naši bravci naj zato oprostite, da jih ne dolgočasimo s plitvimi, pustimi izvajanj liberalnih poslancev, škoda za dragocen prostor našega lista. Kar so povedali in kar so očitali naši stranki, je dostojno in s fino ironijo itak popolnoma ovrgel načelnik naše stranke posl. dr. Šusteršič, ki je dosegel s svojim govorom velikanski uspeh. Pozorno so ga poslušali vsi poslanci, tudi liberalni. Dr. Friller je delal razne medklice, na katere mu je načelnik naše stranke sproti odgovarjal. Enkrat je začel nekak nezreli dr. Novak, a je takoj obmolnil. Liberalci so grajali, ker se ni poslal načrt ljubljanskemu občinskemu svetu. Dr. Šusteršič jim je pa povedal, da se bo to še zgodilo. Dr. Pegan je šibal mestno gospodarstvo brezobzirno. Ni čuda, da so liberalci divjali, ko jim je lepo po vrsti našteval njihove grehe. Odgovarjati mu niso mogli. Še spretni dr. Tavčar je naglašal le, da deželna zbornica pač ni mesto za proračunsko razpravo ljubljanskega občinskega sveta. Poročevalec o izpremembi ljubljanskega občinskega in volivnega reda, deželni odbornik dr. Pegan, je s pomembnim govorom uvedel razpravo o reformi.

Dr. Tavčar je v svojem govoru jasno povedal to-le: Ne polagam nobene važnosti na to, če pride nekaj Nemcev v mestno zbornico. Z ozirom na svojočasno zvezo liberalcev z Nemci je možato povedal, da prevzame za zvezo sam vso odgovornost in pa, da je bil namen zveze z Nemci antiklerikalni in tako ovrgel vse, kar so gromeli liberalci z ozirom na Nemce proti naši stranki.

Zbornica je z veliko večino sklenila prestop v podrobno razpravo.

Koncem seje je utemeljeval poslanec Lavrenčič svoj nujni predlog o regulaciji Bistrice.

Zbornica ima sejo danes ob 11. dopoldne.

Izprememba ljubljanskega občinskega in volivnega reda.

EVGEN JARC.

O izpremembi ljubljanskega občinskega reda in volivnega reda poroča deželni odbornik Jarc, ki uvede razpravo s ledečimi izvajanj:

V zvezo z gibanjem za posplošenje volivne pravice spada tudi izprememba ljubljanskega občinskega volivnega reda in je v najtesnejši zvezi z gibanjem po posplošenju volivne pravice sploh. Sedaj obstoječi volivni red z dne 5. avgusta 1887. je delo barona Winklerja. Gibanje za širšo volivno pravico se je začelo leta 1897., ko smo dobili splošno kurijo za državni zbor. Kljub temu se ni v občinskem svetu za izpremembo občinskega reda in volivnega reda ničesar storilo. Šele s splošno in enako volivno pravico za državni zbor se je pričel zanimati ljubljanski občinski svet za preosnovo občinskega volivnega reda. Zupan Hribar je izdelal načrt. Občinski svet se je pečal z njim v dveh sejah, dne 5. in 12. marca 1907., še pred volitvami 14. majnika. Deželnemu zboru se je pa predložil ta načrt šele zadnjega decembra 1908.

Deželni odbor mu ni mogel priznati veljave, ker mu je deželni zbor v svoji seji dne 14. januarja 1909. dal navodila, po katerih naj izdela izpremembo občinskega in volivnega reda, da ne nastane nasprotstvo med splošnim in ljubljanskim občinskim volivnim redom.

Potreba reforme volivnega reda za Ljubljano.

Potreba preosnove volivnega reda je tudi za Ljubljano nujna. Z demokratičnimi načeli ne soglašajo število volivcev. Po sedanjem volivnem načrtu je v I. razredu 800, v II. 1501 in v III. volivnem razredu 5050 volivcev, med njimi 1031 volivk. V splošni kuriji je bilo 7664 volivcev. Vidi se, koliko delavcev davkoplačevalcev neposrednih davkov ne pride v poštev. Užltine se plača v Ljubljani 93.000 K, najemninškega novčiča 110.000 K in občinskih doklad 473.074 K. Upravičeno trdimo, da je v teh davkih veliko tisoč kron tistih, ki nimajo pravice, da soddločujejo pri mestni upravi.

Vsi sloji so zainteresirani pri občinski upravi. Občina je tudi največji delodajalec. Morala bi biti vzoren delodajalec, a za delavce ničesar ne stori. Pri vprašanjih o javnem zdravstvu, o aprovizaciji, pri stanovanjskih, higijenskih in pri šolskih vprašanjih nimajo širši sloji nobene besede. Klič v spomin besede John Stuart Milla, ki je pisal: Čim več pravic daste posamezniku, tem bolj bo delal za javen blagor, tem radostneje izpolnoval svoje dolžnosti do države.

ni, po mojih mislih, skrajno neolikano in surovo.

Moja sestra Elza je tako prevzeta, jem, je tako vedenje napram meni in zato dobila v zameno gospoda Jenerja, da se skoraj govoriti ne more z njo.

Naša ljuba Lili se je včeraj pripeljala, da preživimo jutrajnji dan skupno. Vprašala je, če sem še tako poročen kot časih, ker bi me rada vzela za teden dni s seboj.

Zelo, zelo rad bi šel z njo. Zakaj ji vsi branjajo in pravijo, da nisem dosti pridra? Vsak ima svoje napake; jaz jih imam nekaj, a tudi drugi niso brez njih. Ali sem brezbožnejši, ako nisem vedel, da tobak potico pokvari, ali da bo stara gospica Bekstra brcala kakor koza, ako svojih zdravil ne zmeša, predno jih popije? Vsak se mora mnogo naučiti še-le iz svojih lastnih bridkih izkušenj!

Lili pravi, da me vzame seboj, ako tudi vse polomim, kar je prinesla s seboj; vedno je bila tako ljubeznjiva z menoj; ona dobro vé, da imajo mali fantiči včasih ravnotako nesrečne trenutke kot veliki ljudje.

Tebi, dragi dnevnik, hočem svečano priseči, da bom jutri na vso moč priden, samo da me vzame Lili na svoj dom. Mir in zadovoljnost naj me ju-

Delo ustavnega odseka.

Ustavni odsek je hotel posplošiti zastopstvo, v drugem oziru je pa hotel odpraviti zapreke, ki kakor coklja zavirajo avtonomijo občine.

Potreba je, da se mesto razširi. Zato je sprejel določilo, da take izpremembe mestnih meja, po katerih se združijo posamezni kosi ozemlja sosednih občin z mestno občino, ne da bi zato sosedne občine prenehale kot selške občine, ali po katerih se odkazejo posamezni kosi ozemlja mestne občine sosednim občinam, sme ukreniti deželni odbor sporazumno s političnim deželnim oblastvom, brez razločka, če je bilo doseženo soglasje pri taki izpremembi med prizadetimi občinami ali ne. Tako bo omogočena Velika Ljubljana.

Po § 40. bo omogočena različna porazdelitev davka.

Uvede se proporcionalnost v odsekih.

Občinski volivni red.

Voliti se bo moralo osebno. Uvedli bomo tudi prvi, da bodo volile ženske same. Z vročitvijo volivnih listov po pošti, po volivnih kuvertah, z varstvom manjšin, z volivno dolžnostjo, z volitvami vsake tri leta hočemo dvigniti politično vzgojo in sekundarno zmanjšati stroške.

Ugovori.

Sodba, ki se bo izrekla o tem načrtu, ugovori so znani naprej. Nas to ne spravi iz ravnotežja. Po današnji dopoldanski razpravi bi se tudi mi lahko postavili v pozo, ki je tako priljubljena na eni strani naše zbornice. »Veleposestvo je glasovalo z narodno-napredno stranko. Mati Slovenija, tvoji sinovi te izdajajo, gredo s tujcem vkup, mesto da bi podali roko ljubezni svojemu bratu. Zakrij si lice Slovenija, zakrij si lice bela Ljubljana, da ne vidiš tega dne žalosti in tuge!« Za nas so te tirade — tempi passati! Premnogokrat smo jih že čuli, izgovorjene iz gole oportunitete. Naš cilj je vdejstvovanje vseh ljudskih sil brez malenkostnih ozirov.

Tu navajam, kar je zapisal Roscher v svojem delu »System der Volkswirtschaft«: »Pri navadnih ljudeh more biti patriotizem samo takrat istinit, če izhaja iz manjšega kroga, ki jih najprej obdaja in za čigar člane se osebno zanimajo.«

Težkoče pri proporcionalnem sistemu.

Tu se bo naglašalo, da je proporcionalni način prekomplificiran, zmeša volivce in dela težkoče volivnim komisij-

LISTEK.

Iz dnevnika malega poredneža.

Ameriška humoreska.

(Dalle.)

Ko se je zbudila, je bila še vedno čisto sama v kotenjakovi družbi in vsled tega je vnovič v smrtnem strahu kriknila ter omedlela. Kmalu nato se je vrnil doktor domov in šele temu se je posrečilo obuditi jo, toda od onega časa ima vročino in neprestano kriči — vendar pa pri vsem tem ne razumem, zakaj da hočejo zvaliti name vso krivdo; kotenjak je imel nalogo ostrašiti in odgnati tatove, ne pa strahopetne in praznoverne deklice.

Pozabil sem še povedati tudi o dečku, ki je prišel v lekarno zaradi zobobola. Bolečine je imel hude in čakati je moral, dokler svojih priprav pri kotenjaku nisem končal in zato mi je kaj pridno pomagal; za plačilo sem mu dovolil, da sme brezplačno poduhati kloroform in rekel sem mu celo, da naj še nekoliko tekočine vlije na žepni robec, ker potem bodo bolečine brezdvomno prenehale.

Ubogal me je, toda komaj je ste-

klenico nagnil, se je zvrnil znak. Steklenica se je razbila in ko sem ga vprašal, če ga zobje še bole, mi ni dal nobenega odgovora; ker je zelo močno dišalo po kloroformu, nisem ga hotel dramiti, temveč šel sem domov. Ko je doktor prišel v lekarno, je našel Emilino in dečka nezavednega na tleh.

Žal mi je, da se je steklenica razbila, kajti bila je vredna še čez pet goldinarjev in deček je tudi skoraj umrl — vendar pa upam, da ga niso več zobje boleli.

Prav gotovo tudi nisem pričakoval, da se bo Emelina na smrt ustrašila stvari, ki je bila nastavljena samo tatovom in roparjem.

Doktor pravi, da so kljub temu morali biti tatovi v lekarni, ker je brez sledu izginila posoda s sladkorčki zoper kašelj. Midva z Janezkom pa prav dobro veva, da so ti sladkorčki v naši drvarnici.

Jutri je zahvalna nedelja. Zelodec me zaboli, ko pomislim, da ne bom dobil niti koščeka potice, kajti tobak Janezove stare mame jo je popolnoma pokvaril; vreči so jo morali na gnoj Sicer je v shrambi še velika jabolčna potica in množina drugih tort, a jaz za kazni ne dobim ničesar. To je vse storil presneti tobak! Ker sploh najraje torte jem, jetako vedenje napram me-

trajšnji dan vzameta pod svoja krila; dopoldne grem v cerkev, popoldan bom pa ogledoval knjige v očetovi knjižnici. Pazil bom na obleko, da je ne umažem in sploh se hočem vesti spodobno, kolikor mi bo mogoče.

Teta Liza je tudi tukaj. Papa ji je pisal, da naj pozabi svojo jezo in se udeleži zahvalnega obeda v krogu naše družine — in res prišla je. Podarila mi je cekin, ker sem jo pričakoval na kolodvoru; tudi gospod Jener pride k nam na obed — njega sploh sedaj prištevam k naši družini.

Elza je izrekla željo, da ga teta prejkomogoče spozna — gotovo misli pri tem na srebrno čajno opravo. Lili mi je podarila zelo čudno igračo, ki mora biti prav kitajska. Podobna je mali, s suknom prevlečeni škatljici, v kateri je skrita igla in ako to iglo hitro potegnem ven, skoči nekaj črnega, ki je prav podobno kači iz suknja in leti skoraj do sredine sobe več kot tri metre daleč. Zelo sem že s to igračo prestrašil kuharico in druge ženske; ne morejo se vzdržati, da bi ne kričale, ker tako nenadoma ona dolga stvar poskoči. Montag mi je prinesel toliko sladkorja, da itak jutri opoldne ne bom mogel kaj drugega jesti.

Njega imam tudi zelo rad — hoče namreč, da se peljem z njima.

jam in da povzroča razpad velikih strank.

Razpadu se izogne po organizaciji. Vandervelde je izjavil o proporcionalnem načinu volitev:

Proporčni sistem je koristen v marsičem. Bistvene tehnične težave se niso pojavile. Čutu o pravičnosti prebivalstva se je zadostilo. Politično življenje je postalo manj zagrizeno, za to pa ne manj intenzivno. Manj je dovajalo do izgrediv, bolj pa do resnega, smotrenega razbistrenja ljudskih mas.

Nas cilj je, vzbuditi med Ljubljani več zanimanja za gospodarsko koristi občine. (Živahno pritrdjevanje.)

Nasprotniki

dr. Triller, Gangl, Novak in dr. Oražen napadajo reformo.

Dr. Eger

izjavi, da bo njegova stranka glasovala za prestop v podrobno razpravo.

Kritika ljubljanskega mestnega gospodarstva.

DR. PEGAN.

Poslanec dr. Pegan odgovarja liberalcem. Njegova izvajanja so jih zadelo v živo. Kar besneli so jeze. Med drugim izvaja dr. Pegan.

Vsi trije liberalni govorniki so vse mogoče navajali proti reformi ljubljanskega občinskega in volivnega reda. Vsi njihovi razlogi me niso mogli prepričati zato, ker naše delo ni bilo prenapregneno, ni bilo nepremišljeno, ampak je bila nujna potreba, in da je tako, ne zadene krivda nas, ampak vas. Govorite o Nemcih; odkrito rečem, da tudi meni Nemci ne bodo všeč, ako pridejo v občinski svet. Vendar pa povdarjam, da ste vi sami akademično priznali pravico zastopstva Nemcev v občinskem svetu. Saj mi je povedal nekdo iz nemških krogov (Dr. Tavčar: »No, grof Barbo!«), da, grof Barbo, kateremu ste obljubili nemško zastopstvo v občinskem svetu in celo določili termin. Pa če tudi pride v občinski svet par Nemcev, ne bodo mogli ničesar storiti in tudi ne bodo izpremenili lica ljubljanskega mesta. Dr. Triller je rekel, da se bodo poostriili samo narodnostni prepiri. Prav je! Boljše je, da se na ta način, kot pa so se 20. septembra, od katerega nismo ničesar drugega dosegli, kot slovenske ulične napise in pa, da so nekateri trgovci odstranili dvojezične napise. Po 20. septembru smo prišli na tisti nivo, kot smo bili pred 20. septembrom. Napravilo bo samo dober zdrav odpor, če pridejo Nemci v občinski svet. Boja se ne bojimo, ker boj je znamenje zdravega razuma. Vi nasprotujete reformi zato, ker ste manjšina. Občinska reforma ni prikrojena za nas. Mi smo stali na stališču absolutne pravičnosti in zato je ta reforma najpripravnejša za sedanji čas. Priznati nam morate, da imamo pravico do kontrole nad delom občinskega sveta. Tega nam niste priznali, dokler nismo mi prišli tu sem in vzeli stvar v roko. Ako bi se vpeljal proporcni sistem za volitve v dež. in drž. zbor, verujete, da bi se tudi tega morali bati. Še v Ljubljani bi šlo težko. (Dr. Tavčar: »Saj je Lampe rekel, da se enega ne more razdeliti.« — Dr. Zajc: »No, enega bi že dobili.«) Tudi take reforme, kakor sta jo opisavala dr. Triller in Gangl, bi se morali bati. Mislim, da morate priznati, da ste naredili največjo napako, ker niste pustili opozicije v občinski svet. To je rodilo v ljudstvu odpor, ki se sedaj zrcali v tem

delu. Dr. Triller je zatrjeval, da je vendar nekaj opozicije v občinskem svetu. (Dr. Triller: »Gospodarska opozicija!«) Da, ta naredi, kar se ji komandira od zgoraj. Vedno in povsod pa rodi bagateliziranje tudi v najpompnejšem človeku odpor. Dr. Triller je povdarjal v ustavnem odseku, da proporcni sistem ni primeren za občinski svet, ker v mestnem gospodarstvu ni politike. Politika pa se kaže v mestnem občinskem svetu sama. Številke v mestnem proračunu govore, da dela občinski svet samo v korist nekaterim osebam; številke deželne proračuna pa kažejo, da imamo večino prebivalstva kmečkega, kateremu moramo dati, kar potrebuje. Uradniki stolnega mesta Ljubljane se vpregajo v politični voz. (Dr. Lampe: »Vse mora agitirati!« — Dr. Tavčar: »Še Zanka imenujte!«) Ne bom Zanka imenoval, saj ga je dr. Tavčar, pač pa povem to-le: Pred kratkim so odpustili nekega uradnika. Neki njegov tovariš ga je namreč vprašal nekoč: »Zakaj poješ pri pevskem društvu?« »Ljubljani?« »Zakaj poješ pri klerikalcih?« Ta mu odgovori: »Zato, ker sem izven uradnih ur prost.« No, tovariš je šel k Hribarju in drugi dan je dobil uradnik odpustnico. (Klici: »Čujte! Čujte!«) Piše se — Antončič. Na drugi strani se protežirajo uradniki, ki so dobri agitatorji. Poglejte samo v mestno zastavljalnico! Je pa še neka druga korupcija. Uradniki si namreč iščejo celo med občinskimi svetniki protektorje. Na političnem shodu kakega društva, ki ga vodi liberalni magistratni uradnik, se proglasi kandidata za občinski svet. In tako se je zgodilo, da je v Vodmatu mestni praktikant spravil v občinski svet svojega svetnika. (Dr. Lampe: »Tudi Trstenjak je tak!«) Na drugi strani pa ljudi, ki samostojno mislijo, neusmiljeno vrže iz občinskega sveta. Slučaj Velkavrh, pardon Malovrh. (Dr. Tavčar: »O, Malovrh, pa še ne bo svetnik.«) No, pa Velkavrh. (Med liberalci veliko razburjenje, med nami na levi in desnici veselost.) — Najbolj kričeče vprašanje pa je šolsko. Niti na deželi ni tako zanemarjeno. Ljubljanske ljudske šole so tako zanemarjene, da se niti mestni otroci ne morejo več sprejemati. Prišel je nekoč k meni gospod, ki mi je tožil, da mora dati sina v nemško šolo, ker ga v slovenske ne morejo sprejeti. Desetletja ste imeli čas, zidati šole. Sedaj pa ima vsak razred po 70 do 80 otrok. Kakšna naj bo individualna vzgoja, o kateri vedno govorite! Kako naj vzgaja učitelj otroke, kje naj bo uspeh? (Dr. Triller: »Doklad pa ne dovolite!«) Slabe šole vzgajajo otroke za jetnišnice in sirotišnice. Kar ste prištedili pri šolah, ste škodovali državi, ki mora zidati jetnišnice. (Dr. Triller: »Koliko šol manjka na deželi!«) Tudi to obsojam, ako se na deželi štedi v tem oziru. Hoteli pa ste izdati denar za popolnoma nepotrebno vzpenjačo na Grad, ki bi veljala 270.000 K, a za šole niste imeli. Občinski svet je imel tudi več zanimanja za pravno poletnega gledališča, variteja. (Dr. Triller: »Saj smo črtali.«) Značilno je to, da ste sploh predlagali. Omeniti moram imenovanje šolskih zdravnikov. Imenovan je bil za šolskega zdravnika gospod, ki ga sicer kot strokovnjaka spoštujem, a je zdravnik za kožne bolezni. Drugi kompetent pa se je odklonil, ker je bil silno neljub županu in vam politično. (Dr. Tavčar: »Pri vas je pa dr. Robida!« — Dr. Lampe: »Ta je pa psihiater!« — Dr. Zajc: »Že spet se je spravil na dr. Robida.« — Dr. Tavčar se razljuti in nekaj protestira.) V mestnem pro-

računu za leto 1910. ste črtali podpore revnim učencem. (Dr. Triller: »Ni res!«) To mi je povedal nek šolnik. — V socialnem oziru niste ničesar naredili za delavstvo. (Dr. Lampe: »O ja, narodno delavsko organizacijo.« — Smeh.) Še celo za lastno delavstvo niste ničesar storili. (Dr. Triller: »Dvakrat smo jim povišali plače!«) Seveda, ker bi drugače sploh ne dobili delavcev. Trdite, da se mestna uprava nikjer ne vtika v politiko. Videl pa sem na lastne oči, kako je mestni uradnik prignal mestne delavce na volišče, kjer so morali v njegovi navzočnosti oddati volivne listke. (Dr. Tavčar: »Kakor v Katoliški tiskarni.« — Dr. Lampe: »V Katoliški tiskarni vsakdo svobodno voli.«) — Mestna posredovalnica se je baje ustanovila le, da je nekdo dobil službo. Velika korupcija pa je to, da občinski svet oddaja razne nabave za mesto občinskim svetnikom. Koliko ste zagnali zaradi podmolniške afera hrupa? Sami dobro veste, da dež. občina ne zadene tozadevno nobena krivda. (Dr. Novak: »Samo za 12.000 K se gre.« — Dr. Lampe: »To se bo še-le videlo!«) To pa daleč ne dosega, kar se godi na magistratu. Zato lahko imenujem tako početje korupcije. Sicer se je pa za mesto jako slabo skrbelo. Javno skladišče je n. pr. v Ljubljani že skrajno potrebno. Ljubljanska mestna uprava pa se odreče pravici, graditi skladišče v svoji lasti na ljubo dvema podjetnikoma, ki je eden celo izmed od vas tako osvovljenih Nemcev. Narodno-naprednih trgovcev se je oglašil pri dež. odboru in tožil, kako se izročajo trgovci na nemilost podjetnikom, ko bi lahko imela občina in trgovci dobiček. — Mestna zastavljalnica je bila zopet za vas politicum. Za uradnike ste nastavili ljudi, ki so agitatorji, kakršnih se ne najde pri nobeni stranki. Imeli ste boljše ljudi na razpolago. — O mestni elektrarni ste pisali, da je vzorna. O tej strojni stavbi ste morali dobiti prepričanje, da je nezadostna, nepopolna, kar ste sami dokazali, ko skušate vedno bolj omejevati električno razsvetljavo. Imeli ste vodne moči na razpolago, a jih niste uporabili. Bilanca elektrarne je potvorbena, ponarejena. (Tavčar, Triller, Novak: »To ni res! Fui!« — Vihar med liberalci.) Nisem rekel, da ste potvorili, ampak, da je bilanca potvorbena. Niti enega krajcarja ni odpisanega od strojev, niti od stavbe. V desetih letih se vendar spremeni vrednost, in znano je, da se mora letno vsaj 10% odpisavati od prvotne vrednosti. Zato ni dobiček 40.000 K pravi. Cene elektrike so v Ljubljani neznosne. Vprašate lahko tudi svoje pristaše. V stolnem mestu stane na mesec toliko, kakor v provincijalnem mestu na deželi na leto. — Vodovod ste tudi izrabljali v politične namene. Vodomeri ste vpeljali pri naših pristaših pred volitvami, drugod ne. — V plinarni ste nastavili političnega knjigoveza za knjigovodjo in v pokojenega političnega ravnatelja — za ravnatelja. (Dr. Triller: »To je privatno podjetje.«) Vendar imate vi ves vpliv v rokah. — V deželnem odboru se vašim ljudem jako dobro godi, da bi se le našim pri vas tako godilo. — Glede na mestno cestno železnico omenjam, da ste naredili tako slabo pogodbo, da niti ne morete družbe prisiliti, da bi izpopolnila omrežje. Oni vam nalašč nagajajo, da bi vas prej prisilili, da bi kupili železnico. Dosegli ste pri železnici samo slovenske uslužbenke in dvojezične napise. (Dr. Zajc: »Proč z dvojezičnimi napisi!«) V socialnem oziru pa bi bila vaša dolžnost, napraviti tako pogodbo, da bi ne bilo treba vprižarjati tako nerodnih štrajkov kot lansko leto. Mi vidimo na efektu, da je pogodba slaba. — Vse te navedene stvari so nas silile k odločnemu koraku. Silno čudno pa je od liberalne stranke, ako kliče kot stranka na pomoč vlado, kot je to storil dr. Triller. Če je stvar zdrava, bo prišla do moči tista stranka, ki ima zaupanje med ljudstvom. Rekli ste, da morate jesti tu ovseni kruh, a povdarjam, da jeste ovseni kruh iz slovenske roke, medtem ko ga je naši nekdanji manjšini rezala nemška stranka v vaši družbi. Potrebna je reforma tudi iz ozira na to, kar se dogaja pri volitvah v Ljubljani. Pri zadnjih državnozborskih volitvah sem šel zaradi neke zadeve k nekemu višjemu uradniku na magistrat. Ta pa mi je odgovoril: »In če bi imeli stokrat prav, tega vam ne dam.« (Medklici: »Kdo je bil?«) Le vprašajte Vončina. — Sklenili ste, da morajo biti sklepi tajnih sej tri leta tajni. Kako pa hočete, da se bodo stranke pritožile, če jim sklepi niso znani. Debata naj bo tajna, glasovanje naj bo tajno, gotovo pa je, da morajo biti sklepi ljudstvu znani. (Dr. Triller: »Štefe tako vse zve!« — Veselost. — Dr. Tavčar: »Pegana bomo za podžupana naredili, da bo dobro.«) Zakaj pa ne? — Dr. Triller

nam je ponudil eno tretjino mandatov, če umaknemo svoj načrt. (Dr. Zajc: »Vezali so se pa s socialnimi demokraciji.«) Če se nočemo blamirati, moramo pri tem vztrajati, da se izvede predloženi načrt. H koncu priznavam, da je mogoče, da se bodo našle tupa napake. Če jih reforma ima, bo pokazala praksa. Če hočemo priti do veljave, ki nam gre po moči stranke, po številu davkoplačevalcev, moramo izvesti reformo ljubljanskega občinskega volivnega reda. (Odobranje. — Govorniku čestitajo.)

Dr. Tavčar.

ne polaga nobene važnosti na to, če pride nekaj Nemcev v mestno zastopstvo. Ne šteje v zlo levici, če se oklepa nekdanje pogodbe z Nemci. Po mojem prepričanju je bil njen namen dober, antiklerikalni. Prevzame v tej zbornici sam vso odgovornost za njo. Ne zdi se mu pa kavalirsko, če se ga oklofuta zaradi te pogodbe z nemškimi stranki. Čudi se, da o reformi vlada molči.

Baron Schwarz.

izjavi, da se vlada prej ne more izjaviti o reformi, dokler ne bo načrt odoben.

Odgovor liberalcem.

DR. ŠUSTERŠIČ.

Dr. Šusteršič je odgovarjal na liberalne očitke med splošnim pritrdjevanjem. Iz njegovega govora navajamo:

Današnja glavna razprava se je precej dolgo zavlekla. Razvijala se je pa jako malo o načelih, ki so v zvezi s preosnovo ljubljanskega občinskega in volivnega reda. Silno malo se je govorilo o načelih, na katerih je zgrajena preosnova. Del razprave je bil pravzaprav podrobna razprava.

Na drugi strani se je sukala razprava o občinskem gospodarstvu, ki pa ne spada v razpravo. Za svojo osebo se hočem držati le okvira generalne debate in se dotakniti le načel, ki so bila merodajna za reformo ljubljanskega občinskega in volivnega reda. Za S. L. S. ni absolutno nič merodajen končni politični efekt preosnove. S. L. S. se gre za to, da, kakor delamo v vseh javnih zastopih, tudi v občini in v mestu Ljubljana uveljavimo naša demokratska načela, v kolikor nam je to mogoče. Le na temelju resne občinske avtonomije zgradimo trdno stavbo politične svobode. S. L. S. je zato predlagala v deželnem zboru postavbo o preosnovi deželne občinskega reda.

Dr. Triller nam je očital, da nas je gnalo strankarsko sovraštvo za predložitev preosnove ljubljanskega občinskega in volivnega reda.

Odgovarjam: V bistvu so načela za ljubljansko reformo tista temeljna načela, na katerih je zgrajen zakon za občine po deželi. Ogromna večina občin je v naši stranki in zato ne morete reči, da nas je proti njim gonilo črno sovraštvo.

Nam se gre za to, da se občina reformira. Pred durmi ljubljanskega mesta se reforma ne more ustaviti. Po celi deželi bi imeli napredno reformo, Ljubljana bi pa tvorila neko oazo. Reklo bi se poniževati Ljubljano, če bi imela bolj nazadnjaški občinski red, kakor katerakoli gorska občina v deželi.

Reforma mora obsegati vse občine v deželi in tudi ljubljansko mesto.

Poslanec Gangl je očital, da se mi ne oziramo na splošnost volitev. Gangl je popolnoma prezrl, da eksistira okvirni zakon za celo državo o občinskem redu, ki ga mi izpremeniti ne moremo. V tem zakonu določa člen 11., da se mora ozirati pri zazdelitvi občinskih volivcev »mit gebührender Bemessung der höher Besteuerungen«. Iz tega sledi, da splošne volitve ne moremo vpeljati, ako bi tudi hoteli. Če bi hotel iskati, našel bi stranko, ki ima zdaj drug program, kakor ga je imela.

Ko se je sklepalo v državnem zboru o splošni in enaki volivni pravici, so takrat zastopniki tiste stranke, ki ji pripada Gangl, ki pripada klubu te stranke, z veliko vehemenco zagovarjali pluralitetni način volitev. Vaša stranka je vselej pristašinja splošne in enake volivne pravice, kadar se izvršiti ne dá in ji nasprotuje, kadar se dá izvesti.

Zakaj pluraliteta?

Mi hočemo princip splošne in enake volivne pravice izvesti, kolikor ga moremo. Hočemo imeti en razred splošne in enake volivne pravice in uveljaviti to načelo, kolikor moremo.

Liberalni medklici: Kaj pa volivci?

Kar se tega tiče, vidite, saj nas niso naši volivci za to volili, da bi izvajali Vaša načela. Volili so nas za to, da skrbimo, da se Vaša načela ne izvajajo. Za to, kar storimo, smo odgovorni svojim in ne Vašim volivcem. (Veselost.)

Zahvalna nedelja je prišla in minila. Ne bom se peljal s svojo poročeno sestro na njen dom. Oprostiti mi moram, dnevnik dragi, solze, ki mi silijo v oči, so krive, da tako grdo in krivo pišem. Zgodaj sem vstal in se precej od začetka trudil, da bi bil kolikor mogoče priden dečko.

Po zajutreku sem šel k Janezku, da bi mu dal nekaj sladkorčkov. Njegova mati je kupila malo deklic, katero ima komaj 14 dni pri sebi; ko pestunja slučajno ni pazila, sem vtaknil otročiču hitro sladkorček v usta, toda mali neumnež je hotel vse hkrati požreti, predno je zgrizel; davil se je in davil, dokler ga ni pestunja postavila na glavo in mu vzela sladkor iz goltanca. Janezkova mati me je spodila domov.

Šel sem nato v mesto, da si omislím kaj za svoj cekin, toda vse trgovine so bile zaprte in zato sem kupil od Pata Finegan mladega psa za dva goldinarja, vendar sem mu dal le enega, drugega pa ostal dolžan.

Ko sem prišel domov, bil je že zadnji čas, da grem v cerkev. Kupljenega psa sem skril v hlevu in nato šel z Lili; bila je tako lepa in krasno oblečena, da sem bil zelo ponosen nanjo.

Gospod Slokum je molil grozno dolgo molitev, jaz pa sem bil zelo zaspán in lačen. Škoda, da sem vzel podarjeno kitajsko igračo s seboj v cerkev; ker mi je bilo namreč tako neznansko dolgčas, sem jo vzel iz žepa ter jo položil na klop predse z namenom, da pogledam, če ni li že kaj pokvarjena; pa kar nenadoma in čisto slučajno skoči igla iz sukna, in predno sem se zavedel, je zletela dolga črna kača zavodil cerkev in počila gospodu Slokumu ravno na nos, ker je imel oči pri molitvi zaprte. Potem je pa padla na tla in skakala, kakor da bi v istini oživela.

Gospice pevke na koru so mislile, da je v resnici kača na tleh in so poskakale na svoje sedeže — kaj takega se pa res ne spodobi v cerkvi! Ko so pa ljudje slednjič vendarle opazili, kaj da je pravzaprav, so se smejali, le eden si je osnažil očala in resno izpregovoril: »Tisti brezbožni, hudobni človek, ki si enake šale dovoljuje v najsvetejšem kraju, je preveč pokvarjen, da bi preiskaval, kako hudoben je. Tako vedenje je za nas prezgodnje, da bi nas sploh moglo motiti. — Zapojmo!«

(Daje.)

Dr. Triller je trdil, da leži na tem predlogu odij negacije avtonomije, ker se glede na ta načrt ni vprašala za mnenje ljubljanske občine. Pozabil je pa omeniti in citirati tudi paragraf deželnega reda ali kateregakoli zakona, po katerem bi morali vprašati za mnenje ljubljansko občino.

Dr. Triller: Javno pravo!

Pri tem vprašanju se ne gre za javno pravo. Gre se za to, kar je zapisano. Brez ovinka pa kljub temu lojalno priznavam, prav in dobro bi bilo, ako bi se bil tudi mestni občinski svet vprašal za mnenje o načrtu. A to stoji, da imata kompetenco odločevati o mestnem statutu in o volivnem redu le deželni zbor kranjski in cesar. Sicer pa jaz ne poznam občinske avtonomije I., II. ali III. vrste. Naznanjam pa že zdaj, da stavim v specialni debati predlog, po katerem naj se ljubljanska občina izjavi o predlogu. Pokazati hočemo, da tak utemeljen ugovor mi uvažujemo, da damo občini priliko, da se izjavi in da bo prijatelj Triller videl, da tudi nekaj izdaja njegova beseda.

Dr. Triller je tudi rekel, kaj treba proporcionalnega zistema, češ, saj so v stranki, ki danes tvori v ljubljanskem občinskem svetu samostojno večino, razne frakcije, so uradniki, obrtniki, trgovci zastopani. Če napreden trgovec kaj izposluje, pride to tudi na dobro »klerikalnemu« trgovcu, kakor se je izrazil, in tako gre naprej. Dr. Trillerju moram reči, da je to zastopstvo zelo podobno kurateli. Ljubljanski volivci ne potrebujejo posebnega kuratorja, ampak prosto izbrane zastopnike.

Dr. Triller je tudi trdil, da vezana lista ne čuva individualnosti. To ni res. Treba je samo 30 volivcev, pa lahko postavijo kandidatno listo. Struja dveh ali treh oseb pa pač ni tako znamenita, da bi prišla v poštev.

Dr. Tavčar je grajal vezano listo, češ, da dá priliko uničevati glasovnice, češ, da dr. Tavčar ni priljubljen in bi ga kdo ne zapisal kot prvega na listi, kakor tudi, da bo delo oteženo po proporcionalnem načinu volitev.

Gospodje, res, nekoliko računati se bo moralo in v zapisnik več pisati kakor zdaj. Navadno napredna stranka vedno naglašja, da ima inteligenco na svoji strani. Samo zaradi osebnega sovraštva do dr. Tavčarja ne kaže črtati določil o vezani listi. Vsaka stranka mora imeti nekaj discipline. (Dr. Triller: »Saj tiste manjka!«) Če je tako, vam ne morem pomagati. Skrbeti moram za disciplino v svoji stranki in ne vem, kako bo z mojim časom, če bom moral še v Vaši stranki skrbeti za disciplino.

Reklo se je tudi, da je to velika krivica, ker bodo volili tisti Posavci v mestni občini, ki imajo kako fliko zemlje v ljubljanskem ozemlju. Jaz moram vprašati, kaj pa pravijo moji Posavci, če ima kak Ljubljčan kakšno fliko tam. Sicer nima liberalna stranka veliko upanja, da zmaga pri kakih občinskih volitvah tam, ampak če bi bilo kaj upanja, gotovo vse maršira volit na Posavje. Kar je za Posavce prav, mora biti tudi za Ljubljčane. Jaz moram reklamirati za svoje Posavce tiste pravice, ki jih imajo pri njih Ljubljčani.

Nadalje je govoril dr. Triller o častnih meščanih. Prav se mu ne zdi, da ne bodo volili v Ljubljani častni meščani. (Dr. Triller: 6 ali 7 med 6000!) Saj se jih dá tudi 600 fabricirati! Slovesno je tudi dr. Triller naznanil, da je občina Železniki imenovala mojo malenkost za častnega občana. Ne vem, če so ga za to pooblastili Železnikarji, meni vsaj še niso naznanili sami. (Dr. Triller: Je še rekurz!) Torej sem rekuriran časten občan. (Dr. Triller: S 6 proti 5 glasovom izvoljen.) Pičila večina, a boljše kot manjšina. Kar morem, sem za odpravo častnega občanstva v preosnovi deželnega občinskega reda storil. Starega občinskega reda pa nisem jaz naredil, a tudi vi ste si pomagali s častnimi občani. (Dr. Triller: Cela vrsta Vaših častnih občanov gre volit.) No, pri volitvah je že tako, da se drži načelo: »Haust du meinen Juden, haue ich deinen Juden.«

Dr. Triller se je tudi izpodtikal, da se vzame mladoletnim realno volitev. Vprašamo, koliko vrednost pa ima volivna pravica za »volivca«, starega pet ali šest let.

Kar se posavskih pooblastil tiče, še ni izgovorjena zadnja beseda. Govoriti hočem še s svojimi Posavci.

Triletno bivanje velja le za tiste, ki ne plačajo nobenega davka. To morate priznati, da tisti, ki biva le kratek čas v občini, ne more imeti za občinsko upravo nobenega interesa. Določiti se je morala meja, da se definitivno reši, kdo je interesiran v občinski upravi. Sicer je pa to vprašanje že teoretično in praktično rešeno.

Dr. Triller je tudi rekel: Vsiljujete, česar noče občinski svet. Meni je prav žal, da ne morem vsem ugoditi. Velik del ljubljanskega prebivalstva in tudi velik del somišljenikov narodno-napredne stranke želi to reformo.

Reklo se je, da je načrt v efektu protinaroden. V tem oziru je pobil te trditve načelnik lastnega Vašega kluba, ki je rekel:

»Jaz ne polagam nobene važnosti na to, če pride nekaj Nemcev v mestno zbornico.«

Kar se tiče očitanja, češ, da delamo mi kake koncesije, izjavim: »Mi sploh ne delamo nobenih koncesij. Izvršujemo le svojo dolžnost in to, kar spoznavamo, da je prav za ljudstvo, prav za deželo in tudi za Ljubljano.«

Dr. Novak nekaj zakliče o nacionalizmu. O tem se dogovorite s svojim načelnikom, kako spravite v harmonijo Vaše nazore in nazore Vašega načelnika.

Dr. Tavčar je tudi trdil, da narodno-napredna stranka mora propasti po tej reformi. Čakal sem, da to dokaže, ko mora vendar vsak priznati, da bo imela Vaša stranka tudi večino po reformi. Zase sem trdno prepričan, da bo tudi imela večino po reformi. (Dr. Krek: »Čisto gotovo!«)

Verujte, v veliko korist bo Vaši stranki, ki bo imela večino in obenem deloma precej močno opozicijo. To morate odkrito priznati, da je ko barje, v kakršnih razmerah ste zdaj. Reforma Vas bo pomladila in ojačila. Bolj boste skupaj držali, kakor držite zdaj, imeli boste tudi priliko, da boste koga imeli, s katerim boste po svoji navadi krepko polemizirali. Zdaj tako nimate s kom polemizirati, kakor s kakim »Slovenčevim« poročevalcem, če napravi kako predrznost, da ga vun vržete.

Oko v oko vam bo opozicija povedala, Vi boste pa zopet svoje povedali in če bo opozicija še tako lepo govorila, Vi boste imeli zavest, da boste vstali in preglasovali opozicijo. Potem boste imeli tudi kompenzacijo za deželni zbor.

Priznati morate, da tak parlamentaren zastop, kakor ljubljanski občinski svet brez opozicije je nonsens. Sami priznavate, da morate imeti opozicijo in jo boste tudi dobili.

Dr. Tavčar je odobral proporcionalni način volitev. Brez potrebe ste se zaletavali v našo stranko, češ, zakaj ga ne uvedemo v deželno-zborske volitve. Saj veste, da smo morali za deželno volivno preosnovo vsi glasovati, da več ni bilo mogoče doseči, ker, naj se odstrani le majhen del iz dvorane, bi bila nemogoča deželna volivna reforma. Tega ni treba predbacivati, a o proporcionalnem načinu volitev se dá govoriti.

Zakaj se ni stavil glede na deželni občinski volivni red od Vaše strani noben predlog o proporcionalnem načinu volitev? Drugič morate pa tudi priznati, da obstoja razlika med Ljubljano in med manjšimi občinami. Proporcionalni način volitev zahteva intelektualnost volivca. Vi sami priznavate, da je prebivalstvo v Ljubljani najnaprednejše. Zakaj bi ne imela Ljubljana najnaprednejšega volivnega reda?

Kar so gospodje slikali za tako komplicirano, ni tako komplicirano, kakor so gospodje slikali.

Kdor bo volil v I. ali v II. razredu, bo oddal dve kuverti, dvojce glasovnic. Ali je to tako komplicirano? Nekoliko več dela bo pri zapisniku, pri skruti-nju. Kako to izvesti? Saj vedno naglašate, da imate na magistratu tako inteligentne uradnike, tako tudi pravi o njih najkompetentnejši sodnik. Saj mislim, da boste Vi imeli v rokah volitve. Če še mi, ki nam pravite, da smo kmetje, razumemo stvar, kako je ne boste Vi.

Naglašalo se je tudi, kako da sklepamo o reformi, ko se še vlada ni izjavila. Na to je vstal deželni predsednik in izjavil to, kar je vsak pričakoval, da je še načrt presvež, da bi mogel podati svoje mnenje o njem.

Kje pa je v stanu deželni šef kot deželni šef izreči svojo definitivno sodbo. Deželni predsednik mora izreči le to, kar mu ukaže ministrstvo.

Lahko se sicer pri zakonskih načrtih postopa tako, da deželni odbor pošlje načrt vladi, od ministrstva pride nazaj z nasveti o izpremembah. To pa traja strašno dolgo. Meni je veliko simpatičnejše, da deželni zbor kot zakonodajalni faktor uveljavi to, kar za prav izpozna. Mi stojimo na stališču, da se mora sankcionirati vsak zakon, ki ni v protislovju ne z deželno, ne z državno ustavo.

Dr. Tavčar je rekel, da bi se taka reforma morala uveljaviti po kompromisu. Za kompromis je treba najti nivo. Že pred dvema letoma sem na shodu v »Unionu« izjavil, da tako reformo, kakršno je sklenil občinski svet,

odklanjamo in naj narodno-napredna stranka stopi z nami v stik. Moja jako pametna beseda ni našla nobenega prijaznega odmeva, marveč vedno odklonilne izjave.

Mestna občina bo imela zdaj priliko, da se izjavi o statutu. Ampak eno naglašam: Temeljnih načel te reforme ne bomo opustili. Te pravice, da v tej zbornici izvajamo svoja programatična načela, si ne damo vzeti.

Sklepam z izjavo, da bomo glasovali za prehod v specialno debato.

Gospodarske zadeve v kranjskem deželnem zboru.

O NUJNI POTREBI URAVNAVE KAMNIŠKE BISTRICE

je včeraj govoril jako obširno in temeljito poslanec dekan Lavrenčič. Govor poročja.

POOBLASTILO DEŽELNEGA ODBORA ZA DOVOLITEV NAD 20-ODSTOTNIH DOKLAD.

Poslanec Povše poročja v imenu upravnega odseka o nujnem predlogu poslanca dr. Lampeta in tovarišev o pooblastilu deželnega odbora, dovoljevati cestnim odborom za leto 1910 višje nego 20% doklade ter predlaga:

»Deželni odbor se pooblašča, da onim okrajnim cestnim odborom, kateri bodo pravoredu dokazali, da z 20% priklado ne morejo izhajati, dovoli za leto 1910 tudi višje, vendar pa ne 50% presegajoče priklade na vse neposredne davke z dokladami vred, izvzemši osebno dohodnino.«

Sprejeto.

PREISKAVANJE MLEKA NA KRANJSKEM.

Posl. Povše v imenu upravnega odseka poročja o nujnem predlogu poslanca prof. Jarca in tovarišev glede ravnanja organov c. kr. splošnega preizkuševališča za živila v Gradcu pri preiskovanju mleka na Kranjskem, ter predlaga: »1. C. kr. vlada se pozivlje, da najstrožje preišče, ali so postopali organi c. kr. splošnega preizkuševališča za živila v Gradcu pri omenjenem preiskovanju pravilno. Da se to doseže, naj se zaslusijo predvsem domači izvedenci, ki gotovo najbolje poznajo razmere mlekarstva na Kranjskem.

2. C. kr. vlada se pozivlje, da nemudoma izposluje popolno remeduro in izda potrebne odredbe.

3. C. kr. vlada se pozivlje, da ali pospeši in ugodno reši prošnjo kuratorija kmetijskega kemijskega preizkuševališča v Ljubljani, da se temu zavodu podeli avtorizacija za preiskovanje živil in užitnin, ali pa ustanovi v Ljubljani državno preizkuševališče za živila.«

Deželni predsednik baron Schwarz prečita daljšo izjavo, v kateri naglašja, da je bilo res več zadružnikov kaznovanih zaradi nesnažnega mleka. Dokazalo pa se je, da je mlekarja v Škofji Loki, koder je bilo kaznovanih največ zadružnikov, sicer vzorno urejena.

Poročevalec Povše dostavi, da bi po zadružnih pravilih mlekar moral zavračati nesnažno ali prevodeno mleko. Za nerednosti je odgovorno načelstvo.

XXI. seja kranjskega deželnega zbora.

ZOPER NAMERE OGRSKE VLADE.

Sejo otvori deželni glavar ob tričetrt na 12. uro. Vložena sta nujna predloga poslanca Povšeta glede na zvišanje tarifov južne železnice in sledeči nujni predlog glede na zgradbo proge Metlika - Karlovce, ki so ga vložili poslanci dr. Lampe, Matjašič, Dular in tovariši. Predlog slove:

Z ozirom na to, da namerava kraljeva ogrska vlada v jasnem protislovju z dogovorom z avstrijsko vlado progo Karlovce - Metlika zgraditi po načinu vicinalnih železnic, se pozivlje centralna vlada, da z vso odločnostjo prisili kraljevo ogrsko vlado, da izpolni protokolično ugotovljeno obvezo v dogovoru z dne 22. novembra 1907, člen I., točka a, b, c. Predlog se odkaže upravnemu odseku, ki naj o njem ustmeno poroča.

Poslanci dr. Šusteršič, Jarc, Demšar in tovariši so vložili interpelacijo na deželnega predsednika glede na regulacijo Sore. Interpelacijo vprašajo:

Ali je g. deželnemu predsedniku znano tako neopravičeno zavlačevanje nujnih javnih zadev od strani politične oblasti.

Kaj hoče ukreniti, da se temu takoj odpomore.

Poročilo deželnega odbora o stadiju, v katerem se nahaja zdaj zadeva deželnih električnih central, se odstopi odseku za deželna podjetja.

GOSPODARSKE ZADEVE.

Pristava za izrejo mladih bikov.

Na predlog poslanca grofa Barbo se pooblasti deželni odbor, ustanoviti pristavo za izrejo mladih bikov. V ta namen se dovoli deželnemu odboru kredit do 50.000 K, ki se naj pokrije po finančni operaciji. V razpravi govori Demšar, ki predlaga resolucijo, ki naroča deželnemu odboru, naj se pri nakupu bikov ozira v prvi vrsti na domače živinorejce. Demšarjeva resolucija obvelja.

Regulacija Kamniške Bistrice.

Poslanec Povše poročja v imenu upravnega odseka o nujnem predlogu glede na regulacijo Kamniške Bistrice. Sklene se, da zbornica pritrdi nujnemu predlogu poslanca Lavrenčiča. (Glej besedilo v včerajšnjem »Slovencu«.) — Poslanec Lavrenčič najtopleje priporoča predlog in želi še regulacijo zgornjega dela Bistrice.

PODROBNA RAZPRAVA O IZPREMEMBI LJUBLJANSKEGA OBČINSKEGA IN VOLIVNEGA REDA.

Glavar razdeli podrobno debato v šest delov. Liberalci se debate ne udeležujejo. Pri § 4. predlaga dr. Šusteršič, naj se črtajo pooblastila za posestnike, ki so naseljeni v drugi občini, dr. Eger predlaga, naj se pooblastila izdajo le za dotične volitve. Odkloni se dr. Egrov predlog, naj bi imeli častni meščani volivno pravico. Pri §§ 25., 42., 43. se na dr. Šusteršičev predlog besedilo predloge jasnejše označi. Sklene se na dr. Peganov predlog, da se mora o sklepih občinskih tajnih sej napraviti zapisnik, v katerega imajo vpo-gled na zahtevo občani.

Med podrobno razpravo so navzoči poslanci leve in desne in zapisnikar dr. Novak, ki mora čitati neki predlog, a ga tako tiho čita, da ga nihče ne razume.

Soglasno obvelja resolucija, ki jo predlaga dr. Šusteršič, po kateri se deželnemu odboru naroča, da predloži zakonski načrt o reformi občinskemu svetu ljubljanskemu v izjavo v roku dveh mesecev, ako hoče.

Ob 1. uri 25 minut prekine glavar sejo, ki se nadaljuje ob 4. uri popoldne.

Dnevne novice.

+ Od lastnega načelnika po zobeh udarjeni. Kakšne neumne notice je liberalno časopisje te dni spuščalo po slovenski domovini, kar se tiče Nemcev, ki bodo menda vsled volivne reforme za Ljubljano prišli v mestni svet slovenske prestolice! Liberalni govorniki so si že izmišljali krvavoginjene fraze, kako bodo s tem ščuvali zoper Slovensko Ljudsko Stranko. Pa je prišel — kdo? — njihov lastni načelnik, dr. Tavčar, in je v včerajšnji generalni debati v kranjskem deželnem zboru izjavil, da je vpitje liberalnega časopisja prazna in lažnjiva demagogija, kajti »jaz«, tako je rekel, »ne polagam nobene važnosti na to, če pride v mestni svet ljubljanski par Nemcev, saj dva ali trije Nemci ne bodo prav nič pomenili.« — Tako je dejal generalni inšpektor »Slovenskega Naroda« in tudi ostali govorniki so to reč pustili pri miru, ker je več kot smešna, kar sicer uvidi vsak pameten človek. Tako je načelnik liberalne stranke zopet enkrat lastno časopisje in stranko javno osramotil in sam pobil njeno budalo pisanje in komedijanstvo, ki ga uganja z narodnostjo.

+ Uničujoča je bila kritika mestnega gospodarstva od strani dr. Peganova v včerajšnji seji kranjskega deželnega zbora. Zato so liberalci tudi tuili in besneli. Liberalni govorniki dr. Peganovih izvajanj niso mogli zavreči in dr. Tavčar je bil prisiljen priznati, da ima sedanja mestna uprava »veliko napak na sebi«. Liberalci so pa tudi koj uvideli, da jim njihova razburjenost nič ne pomaga, kajti ko je dr. Šusteršič dejal, da je sedanja občinska uprava po zatrdilih liberalcev samih veliko barjé, so liberalni poslanci bili kakor grob tihi. Konstatujemo, da se je včeraj v javni seji od strani načelnika S. L. S. sedanje mestno gospodarstvo označilo za veliko barjé, liberalni poslanci pa so molčali.

+ Brez vsake discipline je liberalna stranka, sta včeraj v kranjskem deželnem zboru bridko vzdihnili dr. Tavčar in dr. Triller. Dr. Tavčarja povsod preganja strah pred mladimi in največ povdarka je v svojem včerajšnjem govoru polagal na to, da bo po načrtu volivne reforme za Ljubljano lahko marsikak liberelec na listi prečrtal njegovo, dr. Tavčarjevo, ime, s čimer bo glasovnica postala popolnoma neveljavna. »Kajti jaz imam v lastni stranki veliko nasprotnikov«, je vzkliznil dr. Tavčar. Dr. Triller pa je nasprotno volivno reformo grajal zato, ker bo vsak

prisiljen voliti gotovo kandidatno listino, kar da nasprotuje »individualizmu«. Tavčar se pritoži, da veliko liberalcev ne bo volilo vseh liberalnih kandidatov, Triller pa se hudoje, da hoče S. L. S. liberalce prisiliti, da volijo vse svoje kandidate! Enemu je hudo, da nimajo liberalci zadosti discipline, drugi pa dolži S. L. S., da s svojim volivnim načrtom za Ljubljano liberalcem daje priložnost, da pokažejo strankarsko disciplino! Ko je zato dr. Šusterič bridko ironiziral liberalno stranko, je dr. Triller priznal, da v liberalni stranki res ni nobene discipline, ker so vsi »hudo individualni«, kar da je napredno. Kmalu nato pa je tudi dr. Novak potrdil in je javno v zbornici med dr. Šusteršičevim govorom dejal, da se z dr. Tavčarjem ne strinja. In ko je dr. Šusteršič med splošno veselostjo zbornice in galerije konstatiral, da dr. Novak ne soglaša z načelnikom lastnega kluba, češ, da je dr. Tavčar v današnji seji govoril »za svojo lastno osebo«, so liberalci molčali in niso rekli ne bev ne mev. Impotentna stranka!

+ **Za cvet intelligence** so proglasili včeraj liberalni poslanci svoje somišljenike in glavni argument liberalnih govornikov zoper ljubljansko volivno reformo je bil, da Ljubljana ni kmečka vas in da morajo zato zanjo veljati v vsakem oziru izjeme. Liberalci se res do danes niso ničesar naučili. Oni ne vedo, da je danes zadnja kmečka dekla v najzabitejši gorski vasi bolj napredna, zavedna in inteligentna kakor vsa liberalna stranka z vsemi njenimi pristaši in voditelji. Ljubljanska liberalna intelligenca se je najbolj pokazala za časa zelene brošure; kar je takrat iz liberalcev puhtelo, vsi tisti produkti so pravi in pristni cvet liberalne »intelligentnosti«.

+ **Čudno** je obnašanje liberalnih poslancev in deželne zboru. Ko je dr. Lampe po pravici liberalce označil za uderuhe in ko je dr. Pegan primerno karakteriziral mestno gospodarstvo, so liberalci uprizorili škandal, ki spada samo v beznico in ne v deželni zbor, kjer je gospodar slovenske katoliško ljudstvo. Čudimo se potrpežljivosti naših poslancev, ko se liberalci tako obnašajo, kakor da bi ne bili neznatna in brezpomembna manjšina po milosti Slovenske Ljudske Stranke. Naši poslanci naj pri prvi priliki povedo liberalcem, da je za tako manjšino dostojnost najmanj, kar se more od nje zahtevati.

+ **Ogrska lumparija.** V avstro-ogrski pogodbi se je, kakor znano, določilo, da se mora zgraditi železniška zveza med Avstrijo in Dalmacijo. Ogrsi so si pa zdaj izvrstno pomagali. Sklenili so, kakor poroča »Reichspost« 25. t. m. od posebno zanesljive strani, da se tista proga, ki gre od Metlike do Karlovca na ogrsko ozemlje, zgradi ozkotirno, dočim se zgradi proga od Ogulina do dalmatinske meje širokotirno, to pa zato, da bo pač zveza med Dalmacijo in Ogrsko, zveza med Dalmacijo in Avstrijo pa bo vsled ozkotirnosti otežkočena. **Ogri nam hočejo torej pokvariti belokranjsko železnico** in če Avstrija ne poseže vmes, bomo imeli belokranjsko vicinalno železnico, ki bo brezpomembna in zveza z Dalmacijo in Balkanom se bo v nič razpuhtela! Zoper to nečuvno lopovstvo, ki ga resno namerava ogrska vlada, mora kranjski deželni zbor slovesno protestirati in avstrijska vlada mora z vso odločnostjo vstati zoper to kršenje pogodbe in oškodovanje vitalnih interesov cele monarhije!

+ **Nemška zagrizenost uradnikov državne železnice na Koroškem.** Dogodil se je nov slučaj, ki jasno kaže, kako nezakonito postopa uprava državne železnice odnosno železniški uradniki napram Slovincem na Koroškem, ki drugega ne zahtevajo, kakor od zakona jim zajamčeno enakopravnost svojega jezika v slovenskih delih Koroške, osobito pa v Celovcu. Da javnosti pokažemo, kako se drznejo nemško-nationalni zagrizenci državne železnice v Celovcu s slovenskimi strankami postopati, navedemo v sledečem en tozadevni slučaj ter pripomnimo, da ni prvi, marveč se je že več sličnih pripetilo, katere bodo prizadete stranke o pravem času in na pravem mestu spravile v razgovor, da se napravi temu že neznosnemu furorju enkrat za vselej konec. Najnovejši slučaj se je pripetil takole: Dne 20. t. m. poslala je »Gospodarska zveza« v Ljubljani neko pošiljatev na S. K. S. Z. za Koroško v Celovec in, kakor običajno, izpolnila vozni list v slovenskem jeziku, ki je bil od ljubljanske postaje državne železnice brez vsakega ugovora sprejet. Dne 25. t. m. je pa dobila ljubljanska postaja od celovške nalog, zahtevati od »Gospodarske zveze«, da napravi prestavo originalnega slovenskega voznega lista v nemškem jeziku, ker se sicer po-

šiljativne ne bo aviziralo naslovljencu. Opirajoč se na § 56., odstavek XVIII. (1), ki določa, da se more vozne liste v poljubnem deželnem jeziku namembne postaje izpolniti, je »Gospodarska zveza« zahteval ljubljanske postaje enostavno zavrnila ter pripomnila, da hoče glede tega provocirati odločitev železniškega ministrstva. Celovski postaji pa prepušča ravnanje s pošiljativjo po njenem razsodku. Samoumevno je, da je »Gospodarski zvezi« odgovorna za vse posledice, katere bodo nastale iz tega samovoljnega njenega postopanja. »Gospodarska zveza« je naznanila slučaj takoj železniškemu ministrstvu in radovedni smo, kaj in kako bo to ukrenilo, da pridejo slovenske stranke do svojih pravic, ker si vendar ne moremo misliti, da sme vsak železniški uradnik na Koroškem pometati z nami in našimi narodnimi in gospodarskimi interesi. Pri tej priliki hočemo še omeniti, da je pri zadnjem zasedanju železniškega sveta v decembru m. l. delegat »Gospodarske zveze« v železniškem svetu gosp. Silvester Škerbinec zahteval od železniškega ministrstva, naj napravi seznam vseh onih železniških postaj na Koroškem, katere ono smatra ležeče v dvojezičnih, slovensko-nemških pokrajinah in kamor se naslavlja pošiljativne lahko tudi v slovenskem jeziku. Dobil pa ni od zastopnikov ministrstva nikakega tozadevnega odgovora, le opaziti je bilo, da jim nikakor ni bilo po volji, da je imenovani delegat razpravljati o tej stvari. Na vsak način je potrebno, da se državni poslanci tudi to najnovejšo nasilstvo uprave drž. železnice in njenih organov zapomnijo in pri prvi priliki z železniškim ministrom obračunajo. Gledalo se bo pa tudi, da pride stvar vnovič v razpravo v železniškem svetu, kajti tu se ne gre le za narodnost marveč tudi za oviro prometa.

— **Kamniški vlak obtičal v snegu.** Kamniški vlak, ki bi moral dospeti včeraj ob 11. uri dopoldne v Ljubljano, je tik pred signalno ploščo pri Ljubljani obtičal v snegu, ker mu je zmanjkalo vode. Pripeljali so dve lokomotivi iz kolodvora na pomoč, a niste mogli speljati vlaka, ker je imel železniški stroj samo pet kubičnih metrov prostora za vodo, ki pa je pošla. Stroj kamniškega vlaka so šele po drugi uri popoldne mogli prepeljati s pomožnimi stroji v kurilnico.

+ **Italijanska srednja šola v Gorici.** Izvršilni odbor društva »Pro schola nostra« v Gorici je razposlal vsem italijanskim občinam pozive, naj darujejo denarne zneske po 50 do 500 kron za ustanovitev italijanske srednje šole v Gorici.

+ **Nadškof Milinović težko obolel.** Iz Bara se poroča, da je nadškof Milinović zelo nevarno obolel. Bati se je zelo resnih posledic.

— **Umrli** je v ponedeljek zvečer v Gradcu baron Rubido Zichy, ki je bil imenovan za časa vlade Khuen-Heskega nadžupana in je opravljal to službo do padca narodne stranke.

— **Hrvati v Južni Ameriki za družine »veleizdajnikov«.** Hrvati v Južni Ameriki so odposlali 10.000 K znanemu hrvaškemu rodoljubi Vicko Miliću v Splitu za družine srbskih »veleizdajnikov«.

— **Otrok se do smrti opeknel.** Ivana Godina, 72 let stara vdova v Košani, je v jutro dne 30. novembra m. l., v varstvo ji izročene vnuke od dveh do šestih let stare, pustila pri žerjavi na ognjišču ter šla za četrt ure po svojih opravkih. Poklicala jo je šestletna Tončka, češ, da dveletna Ivanka gori. Pritekla je v kuhinjo nazaj, ji pogasila obleko in jo nato vso na životu opečeno položila v zibelj, kjer je kmalu umrla. Obdolženka, ki vse odkrito prizna, je bila obsojena na tri dni zapora.

Ljubljanske novice.

Ij **Socialno predavanje**, na katero se uljudno vabi vse somišljenike, bo jutri, v četrtek, ob 8. uri zvečer v dvorani S. K. S. Z. Predaval bo gospod profesor Jarc o vprašanju »Odkod draginja?«

Ij **Kaj je z godbo »Slovenske Filharmonije«.** Včerajšnji »Slovenski Narod« v poročilu o silno slabo vspeli predpustni veselici »nar. delavske neorganizacije« piše: »Kakor je sviranje godbe splošno ugajalo, vendar si pa mislimo, da je v takih razmerah »Slovenska Filharmonija« pri tem in najbrž tudi pri drugih narodnih društvih z letošnjo sezono dosvirala. Za čas od 9. ure zvečer pa do 5. ure zjutraj je za 12 godbenikov svota 227 K gotovo dovolj visoka, zlasti če godba proti pogodbi in proti odločnemu protestu odide cele uro prej, kakor je dogovorjeno, svirala je namreč samo do 4. ure zjutraj, s čimer je bilo društvo občutno

oškodovano. Tako postopanje bo prisililo narodna društva, da bodo morala iskati za svoje prireditve godbe drugje. Toliko popolnoma odkrito po znani »clara pacta...« — Takó »Slovenski Narod«. Sličnih pritožb smo tudi mi že mnogo čuli. Splošno se torej povdarja, da »Slovenska Filharmonija« za drag denar ne nudi tega, kar bi morala. Zato ni čuda, da mnoga ljubljanska podjetja in razna naša društva te godbe več ne naročajo. »Slovenska Filharmonija« si je domišljala, da se bo njeno nediscipliniranost hočeš nočeš moralo trpeti in da bo občinstvo pred njo moralo poklekovati, ako bo hotelo, da bi pridno in vstrajno igrala. A vsaka taka napeta stvar ima svoje meje in sedaj celo »Slovenski Narod« piše, da se bo moralo godbo naročati drugje.

Ij **Umrli** je dne 26. t. m. gospodična Ivanka Jerman, šivilja in učiteljica citer v Kolizeju. Pogreb bo jutri popoldne ob pol 4. uri.

Ij **Nogo zlomil.** Včeraj zvečer je na hodniku pred hišo št. 22 na Sv. Martina cesti padel Franc Zorc, trgovec in posestnik, ter si zlomil desno nogo pod členkom. Prepeljal se je z izvoščekom na dom.

Ij **Nemško gledališče v Ljubljani.** Cesar je dovolil, da se imenuje novo nemško gledališče v Ljubljani »Kaiser Franz Josef Jubiläum-Theater«.

Ij **Diploma**, s katero je cesar imenoval Postojno za mesto, je razstavljena v trgovini Gričar & Mejač. To je brez dvojbe prva slovenska diploma te vrste.

Ij **Sprememba posesti.** Bivšo Maličevo hišo šte. 5 na vogalu Knafflovih in Šelenburgovih ulic, v kateri so bili več let nastanjeni poštni uradi, sta kupila gg. Ivan Bonač in Anton Šarc za 170.000 K.

Ij **Prestavljen** je iz Ljubljane v Zagreb prvi uradni sluga avstroogrske banke splošno priljubljeni g. J. Sterbenec. Kolegi dragemu tovarišu prirede jutri odhodnico pri Zajcu na Rimski cesti.

Ij **Snega** je padlo v Ljubljani 1 m 3 cm. Včeraj je nekaj mestnih delavcev štrajkalo. Zahtevali so boljše plače.

Ij **Novo društvo.** C. kr. deželna vlada je odobrila pravila društva »Ljubljanska podružnica jugoslovanskih železniških uradnikov v Trstu« s sedežem v Ljubljani.

Ij **Prijatelji naših krilatih pevcov**, ubogih ptičev, usmilit se in pomagajte jim do jedi, dajte jim semena, drobtine, vse je dobro, da se ohrani v tej hudi zimi, da nam ne poginejo, predno dobimo zopet ljubo pomlad!

ZAROKA SRBSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Sofija, 26. januarja. Nekateri listi trdijo, da je obisk srbskega kraljeviča Aleksandra, ki je dospel v ponedeljek popoldne v Sofijo, v zvezi s kraljevičevo zaroko s princezino Evdoksijo.

Telefonska in brzojavna poročila.

OBČINSKE VOLITVE V STARI LOKI.

Stara Loka, 26. januarja. Pri volitvi podžupanov za podobčini Dorfarje in Godešče sta zmagala naša kandidata. Voljena sta soglasno, nasprotnikov ni bilo blizu. Nadaljna volitev za posamezne razrede je vsled snežnih zametov odložena.

GLABINSKI NA DUNAJU.

Dunaj, 26. januarja. Načelnik poljskega kluba Glabinski se je danes pripeljal na Dunaj ter je konferiral v nižjeavstrijskem deželnem zboru z voditelji krščanskih socialcev o političnem položaju.

BURNI PRIZORI V NIŽJEAVSTRIJSKEM DEŽELNEM ZBORU.

Dunaj, 26. januarja. Danes so bili zopet jako burni prizori v nižjeavstrijskem deželnem zboru, ko je socialni demokrat Renner pri proračunu govoril o deželnih in občinskih volitvah. Imenoval je namestniškega svetnika Lamasala »brezčasni individij«. Kršč. socialci so hrupno protestirali, predsedujoči dr. Lueger je glasno klical, da prepoveduje take izbruhe. Ko je Renner rabil izraz »volivno sleparstvo«, je dobil drugi ukor, in dr. Lueger mu je grozil, da mu vzame besedo. Renner govori dalje.

PARIZ POD VODO.

Pariz, 26. januarja. Kleti v poslopiju nemškega poslanštva so polne vode. Električna naprava in centralna kurjava ste nerabni. Po bližnjih cest stoji voda pol metra visoko. Na progah železnice Metropolitain se dela noč in dan. Kot se zatrjuje, se je posrečilo preprečiti, da ne bo voda več udirala na proge, ki se grade. Včeraj opoldne so morali ustaviti promet podzemne železnice, ki vozi v središče mesta, v borzo in k operi. Nekatera predmestja so

popolnoma odrezana od prometa. Bati se je, da bo povodenj vsled narastle Seine večja kot je bila leta 1876. 30 hiš in mnogo cest je preplavljenih. Okoli 2000 ljudi je pribežalo pred povodnijo v mesto. Na cestah v Alfortville stoji voda štiri metre visoko. Mnogo konj je potonilo. Vsled povodnji je 1977 telefonskih abonentov v Parizu brez zveze. Telefonski promet z Avstrijo, Špansko in Portugalsko je prekinjen. Po Seini plavajo razni tramovi, cele strehe, kar je zelo nevarno za mostove. Nevarnost je, da v Parizu odpove elektrika napeljava, ker je voda že zašla v podzemeljske kleti, kjer stoje motorji. Tudi vodovodne naprave so v veliki nevarnosti. Mnogo vasi v okolici Pariza je popolnoma preplavljenih. — V predmestju Ivryport se je podrla petnadstropno poslopje. Mnogo ljudi je izgubilo življenje. — Senat je dovolil dva milijona frankov v podporo žrtvam povodnji. — Cena živil je poskočila za 25 odstotkov.

Pariz, 26. januarja. **Položaj se je danes še poslabšal.** Uradno se je konstatiralo, da je povodenj za 25 cm višje kot leta 1802, ko je Francoska imela doslej največjo povodenj. Kritični čas pričakujejo od danes na jutri. Pri Sct Justhu je počil veliki kanal, okolica je v največji nevarnosti. Mnogo pariških okrajev je skoro popolnoma pod vodo, v nekaterih okrajih stoji voda po cestah do prvega nadstropja. Promet je ustavljen, 3000 oseb so s čolni rešili iz stanovanj, okoli 3000 oseb se je rešilo z lastno pomočjo, okoli 10.000 oseb še čaka rešitve. Tri osebe so utonile. — Predsednik francoske republike si v čolnu ogleduje nesrečo. Italijansko ministrstvo je poslalo sožalno brzojavko.

Rim, 26. januarja. V neapolskem pristanišču je vihar poškodoval mnogo ladij. Tudi v okolici Genove je napravil vihar mnogo škode. V Palermu divja že dva dni silen vihar, ki je napravil na poljih veliko škodo. Telefonične zveze so popolnoma, brzojavne deloma pretrgane.

Rim, 26. januarja. V Palermi je bil močan potres.

VELIKE VREMENSKE KATASTROFE.

Dunaj, 26. januarja. Iz Italije, posebno iz Neaplja in Sardinije, se poroča o velikih vremenskih katastrofah. Nad kraji ob Vesuvu se je s strahovitimi grozotami utrgal oblak. — V Švici so mnogo oseb posuli snežni plazovi. — Tudi iz Washingtona se poroča, da so neurja v Ameriki napravila veliko škode. Na Severnem morju divjajo silni viharji, promet v kanalu je nemogoč. V Peterburgu je tako nepopisen mrz, da se volkovi in druge zverjine priklatijo v predmestja in celo v peterburške ulice, kjer jih ljudje pobijajo. Po ulicah stoje improvizirane peči, ob katerih se ljudje grejejo. Brzojavke iz Bordeauxa, Madrida, Bilbao javljajo o velikih viharjih.

VREME.

Dunaj, 26. januarja. Vremenska opazovalnica javlja nestalno vreme.

POGAJANJA MED ČEHI IN NEMCI.

Česke stranke še niso izdale komuniqueja, kakšno stališče zavzemajo nasproti prizadevanjem vlade, omogočiti delavnost češkega deželnega zbora. Največ težav dela zdaj češko konservativno veleposestvo. Slednje priporoča namreč, naj se začne razpravljati o vladnih predlogah glede uredbe jezikovnih razmer na Češkem in okrožne razdelitve Češke. Mladočehi in radikalcji pa zahtevajo, da se mora začeti obravnavati proračun, če se pa začno pretresovati vladne predloge, se mora najprej rešiti ona o volivni reformi na podlagi splošnosti. Veleposestvo se pa tega seveda strahovito boji in zato se stranke dozda še niso mogle zediniti glede na skupno izjavo. Dozda je stališče za Nemce jako ugodno.

KHUEN GOVORI.

V včerajšnji seji ogrske zbornice se je vnela jako živahna debata, v katero je posegel tudi ministrski predsednik Khuen.

Košutovec Hvitsy napada Khuena, češ, da se ni ne glede vojaških vprašanj ne glede samostojne banke jasno izjavil, da je prevzel vladno, ne da bi imel zaupanje naroda in da ima namen skovati zase pri novih volitvah večino s korupcijo, kupovanjem duš in nasiljem.

Khuen odgovarja in sicer silno samozvestno in mnogokrat burno prekinjen. Pravi, da bo apeliral na ogrski narod in volja ogrskega naroda se bo tudi uveljavila nasproti vsakomur. Kar se tiče samostojne banke, se Khuen zopet nič jasno ne izrazi, kar izkazuje veliko ogorčenje. Kar se pa tiče vojaškega vprašanja, stoji on na svojem starem programu, ki ga je že svojčas postavil, izpremeniti ga pa nima povo-

da, ker je to vprašanje za prihodnost izključeno. (Burni protesti.) Končno govori nekaj fraz o narodnih idealih in narodu, ki bo odločil, kar vse mestoma vznbuja ironično veselost.

Nato govori Andrassy, ki pravi, da ustavna stranka Khuenu sicer politično ne zaupa, da mu pa ne more votirati nezaupnice.

Nato se zopet oglasi Khuen in pravi, da je njegov prvi cilj pri volivni reformi tak kakor Andrassyjev, namreč ohranitev nadmažarskega značaja. Potem povdarja, da se z Andrassyjem precej strinja in da mu bo to zelo prav pri novih volitvah. On da narodu popolnoma zaupa, da bo njegovo politiko odobril.

V imenu Rumunov govori nato Mihaly. Rumuni hočejo splošno, enako in direktno volivno pravico. Sicer novi vladi ne zaupa, vendar pa vidi pri njej, kar se, tiče volivne reforme, nekaj naprednosti in zato **narodnosti vladi ne bodo izrekle nezaupnice.**

ZBLIŽANJE MED AVSTRIJO IN RUSIJO.

Že precej časa se govori, da se Avstrija in Rusija skušata zblížati in poravnati medsebojne sporne točke, ki so se pojavile zlasti vsled aneksije. Zdaj se te vesti od vseh strani tudi potrjujejo.

Kakšnih konkretnih predlogov nista stavili ne avstrijska ne ruska vlada marveč se je le od obeh strani povdarjalo, da ima spor med Avstrijo in Rusijo zelo neugodne posledice za ves internacionalni položaj v Evropi in da bi bilo v interesu mirnega razvoja se pobotati.

Treba tudi povdarjati, da je Nemčija s tem menda popolnoma zadovoljna, kar je tudi jako verjetno, saj sta se Nemčija in Rusija od nekdaj dobro razumeli in nemški državniki so idejo zveze med tremi cesarstvi vedno gojili.

Vse druge kombinacije pa, ki se zdaj po listih razmotrivajo, so prazne čenče.

ANGLEŠKE VOLITVE.

Dozdaj je izvoljenih 236 unionistov, 205 liberalcev, 35 od delavske stranke, 70 irskih nacionalcev. Konservativci so pridobili dozda 110 mandator, ki so jih vse vzeli liberalcem.

Poslano. *)

ZADNJA BESEDA.

Gospod Kavčič! Oba Vaša »Poslana« v zadevi mojega bivšega plačilnega natakarja gosp. Carla nudita utis neke čudne vrste reklame za Vaše izdelke. Gospod Carl je še kot svoječasn kavarar v Kranju prodal ostanek Vašega izdelka tukajšni kavarni »Slon«. To Vaše kazensko postopanje proti njemu se je vršilo že leta 1908. Že takrat Vam je g. Carl, ki je medtem vstopil pri meni v službo, podpisal svojo izjavo. Ta izjava je njegova zasebna stvar, nanašajoča se na njegovo prejšnje samostalno mesto; torej moje kavarstvo prav nič ne briga. Omenjeni je moje kavarstvo že pred 17 dnevi zapustil. Čudno je potem: Izjavo Vam je že leta 1908 podpisal, zakaj jo Vi šele sedaj — torej po preteku skoraj dveh let priobčujete in če jo že priobčujete, zakaj stikate s to afero tudi moje kavarstvo šele sedaj, ko g. Carl že ni več v moji službi? Kako to Vaše postopanje opravičite, to je Vaša stvar. Moja pa je, da tu ponovno izrečno izjavim, da jaz s to zadevo nimam ničesar opraviti; od danes naprej pa tudi ne več z Vašimi izdelki.

Vaše očitjanje glede zlorabe Vašega izdelka v moji kavarni pa zavračam tukaj le s pripombo, da se z mojo vednostjo taka zloraba v moji kavarni ni vršila in se vršiti tudi ni mogla, ker nimam prav nobenega povoda za to. Predno to — meni se tako zdi — čudno vrsto reklame nadaljujete, bi dobro storili, ako javnosti pojasnite še tisto afero o neki tukajšnji kavarni, o kateri se čuje, da se je v zadevi zlorabe Vašega izdelka z revolverjem grozilo. Storitve to ali ne, eno pa Vas prosim, da gotovo storite: Pustite mene in moje kavarstvo v miru! To je v ti zadevi moja zadnja beseda!

FRANC KRAPEŠ
lastnik »Narodne kavarne«.

Za vsebino je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor določa zakon.

Izvid g. dr. A. Kautsky-beja,
šef-zdravnika egiptovskega kediva,
Kairo.
Gospodu I. Serravallo,
Trst.

Z veseljem potrjujem, da sem v zadnjih letih pri raznih anemičnih pojavih pogosto zapisoval Vaše »Serravallovo kina-vino«. In kakor moram

takoj pripomniti, vedno z najboljšim uspehom. Osebito se je šlo, razun kloroze, za slučaje sekundarne anemije po aktualnih nalezljivih boleznih in otroški postelji. — Tudi v teh deželah zelo razširjeno ankylostomno anemijo se je po odstranitvi parasitov uspešno zdravilo s **Serravallo-vim vinom**. V vseh slučajih je Vaše izvrstno sredstvo povzročilo naglo zboljšanje krvnega stanja in splošne počutnosti. Bolniki so zavživali izredno radi ta izdelek in hvallili osebito njega tek vzbujajoči vpliv, katero lastnost se pri železnatih izdelkih ne more zadosti prehvaliti. Vaše **Serravallovo kina-vino** z železom se je radi svojih dobrih lastnosti in izvrstnih učinkov v Egiptu hitro udomačilo in jaz bodem rad v podobnih slučajih vedno zopet segel po tem sredstvu.

Kairo, 15. maja 1909.

Dr. A. Kautsky - bej.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306-2 m, sred. zračni tlak 736-0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
25	9. zveč.	712.4	1.0	sl. svzh.	pol obl.	
26	7. zjutr.	715.1	-1.3	sl. jug	sneg	52.6
	2. pop	717.0	0.6	"	"	
Srednja včerašnja temp. -0.7°, norm. -2.1°.						

POSTELJNO VLAGO

Odstranitev takoj. Starost in spol se ne poznani. Pojasnilo zastoji. Zavod »Resculap«, Regensburg, Bavarsko. 28 30-1

Odvet. pisarna dr. Krisperja & dr. Tominška v Ljubljani sprejme takoj ali s 15. februarjem 1910

stenografa

veščega slovenske in nemške stenografije. Prednost imajo strojepisci. - Ponudbe če le mogoče osebno! Plača po dogovoru. 223

Razpisuje se služba 220 3-1

organista.

Samec-rokodelec ima prednost. Sprejme se tudi oženjen rokodelec brez otrok. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Naslov pove uprava.

Krepak deček

s primerno izobrazbo se sprejme v večjo trgovino z mešanim blagom. Kje pove 207 upravnistvo »Slovenca«. 2-1

Gg. krčmarji, pozor!

Uprava beneficija Rakotole v Istri ponuja izvrstno belo in črno vino po 22 K hl — ne izpod 10 hl — franko na železniško postajo Motovun ali Pazin. 5-1

Odvetniška pisarna dr. Frana Brnčiča in dr. Mat. Pretnerja v Trstu, Via Nuova št. 13 II. sprejme izurjenega

stenografa

veščega slovensko - nemške stenografije. — 197 Strojepisci imajo prednost. 3-1

Domača elektrotehnična obrt

FR. SAX elektrotehnik
Gradišče št. 17

priporoča svojo elektroinštalacijsko obrt slav. občinstvu v mestu in na deželi za uvažanje vsakovrstnih signalnih in varnostnih električnih naprav, kot hišnih zvoncev, budilk, telefonov i. t. d. Upeljujem in preskušujem strelivo na njihovo odvodno zmoglost na znanstveni podlagi. Izvršujem tudi inštalacijo jakih tokov za moč in luč. — Postregel bodem vestno in točno. Pokličite me, ako je Vaš električni obrat moten!

2139 Velespoštovanjem (1)
FR. SAX, domača elektrotehnična obrt Ljubljana
Gradišče št. 17.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kozm. zobo-
st. št. sred.
stvo

Seydlin &
O. Seydl

Izdelovatelj
Ljubljana, Spital. Stritar. ul. 1

Dobi
se
posred

Kinematografske predstave za dijake in mladino

se bodo vršile kakor dosedaj **vsak četrtek in soboto** ob 3., 4., 5. in 6. zvečer. Slike bodo prej pregledane po vis. deželni vladi in slav. mestnem magistratu ter odgovarjale popolnoma sklepu visokega deželnega šolskega sveta. Priporoča se najvišjudeje **ravnateljstvo kinematografov, Ideal' in, Pathe'.**

KANARČKE POSESTVO v Krškem,

pristo pleme Selfert ponudim v nakup od 10—20 K. Pošiljam jih proti povzetju, 8 dni na poskušnjo, 170 za živo doposiljatev in nežno petje jamčim

Josip Mazánek, Horni Hennesdorf pri Rumburku, Čechy.

Sani so naprodaj pri sedlarju **Jernej Jelovšek** Erjavčeva cesta 6. 221 2-1

208 Sprejmeta se 3-1

dva potnika

proti dobremu zaslužku pri **Fr. P. Zajec, Ljubljana.**

206 Dobra in zanesljiva 3-1

kuharica

dobi službo na meji 21½ uri nad Korminom. Naslov se izve pri upravnistvu »Slovenca«.

Ugodna prilika!

Hayličkovo platno

1 kos 15 m dolg 42 cm širok **R 1050** lebarska kovača Delle.

2 kos 15 m dolg 42 cm širok **R 1320** poplinska kovača Delle.

3 kos 15 m dolg 42 cm širok **R 1320** poplinska kovača Delle.

V. J. Havliček & hnt v Podbratoveh.

Pri naročilih dveh kosov Hayličkovega platna ali 1 kos platna in 1 kos rila 3-1

Naročite takoj!

sredi mesta, na najbolj prometnem prostoru, obstoječe iz dveh hiš, v katerih se nahaja **gostilna in kavarna**, obširnim gospodarskim poslopjem, kegljišče in zaloga pive, se radi preselitve iz proste roke **proda**. Tudi se vzame po dogovoru v račun hiša ali posestvo v **Ljubljani.** 144 4-1

Prostor je zelo pripraven za mesarijo, trgovino, ali kaj enakega.

Ponudbe naj se blagovolijo poslati na **Val. Scagnetti, Ljubljana, Selenburgove ul. 6.**

Mlad trgovski pomočnik

z jako dobrimi spričevaji, več manufakture, špecerije in **sprejme službo** trgovskega pomočnika, železnice, ali pa v kako privatno pisarno. Nastopi lahko takoj. Ponudbe pod šifro **J. M. št. 558**, pošto ležeče Idrija, Kranjsko. 192 3-1

Dež. lekarna pri **Mariji Pomagaj'**

M. LEUSTEK

Ljubljana, Resljeva cesta 1

zraven cesarja Franc Jožeta jub. mostu priporoča ob sedanjem času za jemanje najbolj pripravno, pristno, čisto in sveže **Dorševo med. ribje olje** ugod. okusa, lahko prebavljivo. Mala steklenica 1 K, večja 2 K.

Tanno-chinin tinktura za lase, ki okrepčujo deluje, je lasišče in preprečuje izpadanje las. Cena steklenici z rabilnim navodom 1 K.

Slovita Melusine ustna in zobna voda deluje izborno proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. — Steklenica 1 K. 3499

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po raznih časopisih in cenikih. **Med. Cognaca, Malaga, ruma** itd. razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.

Štev. 214.

Razpis.

V Mokronogu je izpraznjena služba provizoričnega

deželnega živinozdravnika

S to službo so združeni dohodki letnih 1200 K, in sicer pripade od tega zneska 800 K na deželni zaklad, 400 K pa na okrajno blagajnico za sodni okraj mokronoški.

Prosilci za to službo naj pošljejo podpisanemu deželnemu odboru svoje z dokazili o starosti, znanju slovenskega in nemškega jezika in o živinozdravniški usposobljenosti opremljene prošnje

do **20. februarja 1910.**

Deželni odbor kranjski

Ljubljana, dne 23. januarja 1910.

GRAND HOTEL UNION

Vojaški koncert.

Jutri, dne 27. januarja v veliki dvorani koncert slav. vojaške godbe c. in kr. pešpolka št. 27. Začetek ob 8. - Vstopnina 60 v.

K najobilnejši udeležbi vabi velespoštovanjem

Ravnateljstvo Grand hotela Union.

226

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in
KREDITNIH PISEM
za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

MENJALNICNA DELNISKA DRUŽBA
MERCUR OSREDNJA MENJALNICA:
DUNAJ I., WOLLZEILE 1.
Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Litomerice, Moravski Zumberg, Mödling,
Novi Jičín, Plzeň, Praga, Graben, in Praga, Mala strana, Liberec, Cvitava,

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev,
akcij, prioritet, zastavnih, srečk i. t. d., i. t. d.
Zavarovanje proti izgubi pri zbiranju srečk in vrač. papirjev.
Prospekte in cenike premij zastav in franko.

Zaloga moke Vinko Majdič Kranj
Peter Jarše
v Ljubljani: Emonska cesta 2, v Siški: Jernejeva ulica 231.
Naročila se sprejemajo v obeh skladiščih in tudi v Ljubljani, Dunajska cesta 32.
Telefon št. 165. **KAREL MEGLIČ** Telefon št. 165.
3340 lastnik tordke Laurenčič & Domicelj, žitna trgovina. 3-1

Za gospodinje!

Kdor hoče kupiti lepo svežo
slanino in svinj. salo

za mast, naj zahteva cene pri Ju-
liju Schmidlinu, Zagreb, Prera-
dovičeva ulica 24. 168 6-1

POZOR!

Ker svojo glavno trgovino **Mestni**
trg št. 19 s 1. februarjem opustim in
isto v Gorico, Solska ulica št. 6
premestim, prodam vso svojo trgovsko
opravo po jako ugodni ceni, ter opo-
zarjam reflektante na to res ugodno
priliko.

Cenjenim odjemalcem
pa vljudno naznanjam, da bodem
od dne 1. februarja naprej
v Ljubljani trgovino imel
samo na Jurčičevem trgu
„Pri Planinki“

katere bodem znatno povečal in za-
ložil. Do 1. februarja pa prodajam v
moji glavni trgovini Mestni trg št. 19
vso blago pod tvorniško ceno.

87 1 **Engelbert Skušek.**

Trgovski potovalec

manufakturne stroke, samo prva moč,
dobro upeljan v Dalmaciji, Hrvatski-Slavo-
niji in Bosni-Hercegovini, zmožen sloven-
skega ali hrvatskega in italijanskega jezika
se sprejme takoj v tovarni pletenin
in tkanin Dragotina Hribarja, Ljubljana.
Služba stalna s primerno plačo in potnimi
stroški. Ponudbe z dokazi sposobnosti naj
214 se pošljejo na zgornji naslov. 3-1

Zelezno vino

lekarja Piccolija v Ljub-
ljani, c. in kr. dvorni za-
ložnik, papežev dvorni
založnik, vsebuje za slabo-
kvrne in nerazvne osebe,
za blede, slabotne otroke,
lahko prebavljiv železnat
izdelek. Polovična stekle-
nica K 2—. Poštni zavoj
(3 steklenice) franko za-
voj in poština, stane
K 660. Naročila po po-
vzetju. 3281

Špiritovi sodi

od finega špirta od 600 do 800 litrov in
prav
vinski hrastovi sodi močni,
zanesljivi, se dobijo po nizki ceni pri tvrdki
M. Rosner & Co., Ljubljana
295 poleg Koslerjeve pivovarne. (1)

Ivan Jax in sin
Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije:
Dürkopp, Styria (Puch), Waffrenad.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Ustanovljena leta 1867. **Wezenje** poučujemo brezplačno.

: Adlerjevi :
pisalni stroji.

Ceniki zastoj in franko.



RAZGLAS.

Podpisani okr. cestni odbor razpisuje

ofertno obravnavo

zaradi oddaje ponižanja klanca na okrajni cesti Stranškavas - Perovo - Poljico v občini
Grosuplje.

Dotične ponudbe se sprejemajo do 15. februarja 1910 s 5% varščine in izjavo,
da so ponudniku znani stavbeni pogoji in načrti.

Delo je proračunjeno na 2800 K.

Pogoji, načrti in troškovnik so na razpolago pri podpisanem odboru.

Okrajni cestni odbor v St. Vidu nad Ljubljano
dne 20. januarja 1910.

Anton Belec.

St. 515.

RAZPIS.

217 3-1

**Za izkop in zasip cevne jarka pri vodovodu v
občini Ježici, okraj Ljubljana,**

na 17.733-30 K, proračunjena dela se bodo oddala potom javne ponud-
bene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedbo jednotnih cen
za posamezne delavske kategorije naj se predložijo

do 19. februarja 1910 ob 12 tih opoldne
podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, do-
poslati je zapečateni z na pisom:

**„Ponudba za prevzete izkopa in zasipa cevne jarka
pri vodovodu v občini Ježica, okraj Ljubljana.“**

Ponudbi mora biti dodana izrečna izjava, da pripozna ponudnik stavbne
pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini
ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrečno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede
na višino ponudbene cene, oziroma če se mu vidi potrebno, razpisati novo
ponudbeno razpravo.

Načrti, ofertni pripomočki in stavbni pogoji se dobe pri deželnem
stavbnem uradu v navadnih uradnih urah za znesek 3 K 60 h.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, dne 19. januarja 1910.

Anton Polanc, valjni mlin
v Radečah pri Zidanem mostu

priporoča svojo veliko zalogo vseh vrst pšenične in ko-
ruzne moke. Proizvodi vzamejo jako veliko vode v se in
dado nedosegljiv pridelek kar je zlasti za gg. pekovske mojstre
neprecenljive vrednosti. Na zahtevo se pošljejo ceniki franko.

S CIM so dosegli bi-
cikli in avtomobili sedanjo
višino?

S tečajem na kroglah!

S CIM se odpravi pri
železniških kolesih in trans-
misijah trenje in postanejo
trpežne?

S tečajem na kroglah!

S CIM postane samo-
pisnica, z dnevno 50.000 in
letno 15.000.000 udari, se po-
sebnost trpežna?

S tečajem na kroglah!

Pisalni stroj

L.C. SMITH & BROS

z vidno pisavo



ima:

tečaj na kroglah pri vozu,
tečaj na kroglah pri izseku,
tečaj na kroglah pri tipkinem dvigalu!

Noben drug pisalni stroj nima teh eminentnih prednosti. Ta stroj je vspeh
20 letnih izkušenj v izdelovanju samopisnic. V najkrajšem času se je prodalo
100.000 teh strojev v popolno zadovoljnost odjemalcev, ki stavijo velike zahteve.

Zahtevajte prospekt!

89

Zahtevajte brezplačno razkazovanje stroja!

Glavno **THE REX CO.** Ljubljana
zastopstvo Selenb rgoval ul. 7.

Ugodna odplačila na obroke!
Stari stroji se zamenjajo!

10 letno funkcijsko jamstvo

Izvršuje vse
: bančne :
: posle. :

J. C. Mayer, Ljubljana, Stritarjeve ulice.
Banka in menjalnica.
Manufakturna trgovina na debelo in drobno.

: Zaloga :
vseh vrst sukna,
platna ter manu-
fakturnega blaga.
3027